

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ: Η ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Νικόλαος Μανάφης, Κοινωνικός Λειτουργός
Θεσσαλονίκη, 2023

Ο Επαγγελματίας Υγείας ασκεί μια εργασία που προσφέρει ένα καθοριστικό ρόλο στη φροντίδα των ασθενών. Προκειμένου να είναι αποτελεσματικός απαιτείται **εξειδικευμένη θεωρητική γνώση, μέθοδος και δεξιότητες** που να του επιτρέπουν να ανταποκριθεί στα καθήκοντα του. Κάθε ορισμός ενός επαγγέλματος μέσα στο σύστημα υγείας περιλαμβάνει μια αναγνωρισμένη απασχόληση- κατοχυρωμένη από το κράτος με νομοθεσία και εκπαιδευτική πρακτική που έχει δυνατότητα να νομιμοποιεί αυτούς που το ασκούν, να περιορίζει παράλογες συμπεριφορές μέσα από διοικητικά όργανα, να δημιουργεί κανόνες εργασιακής συμπεριφοράς και να αποτρέπει άλλους μη ειδικευμένους από το να το εξασκήσουν.

Ενώ κάθε επαγγελματίας ενδιαφέρεται για το άτομο σαν σύνολο, στην πραγματικότητα έχει εκπαιδευτεί να ανταποκρίνεται σε μερικές ανάγκες του. Για να είναι κάποιος αποτελεσματικός, πρέπει να έχει τη διάθεση να ακούσει και αυτόν που ασχολείται με έναν άλλον τομέα ικανοτήτων ή αναγκών που ο ίδιος έχει ειδικευτεί. Γι' αυτό όλοι οι επαγγελματίες πρέπει να βρίσκονται σε μια διαδικασία να βλέπουν, να ακούν σαν άτομα μεν, αλλά να ενεργούν μαζί με την υπόλοιπη ομάδα.

Συνεργασία

Η συνεργασία μεταξύ επαγγελματιών προϋποθέτει την επικοινωνία και την δημιουργία επαγγελματικού δεσμού μεταξύ τους, ώστε να μπορέσουν να προσφέρουν από κοινού υπηρεσίες στους εξυπηρετούμενους. Πολύ συχνά η συνεργασία αυτή είναι απαραίτητη για να λυθούν πολύπλοκες καταστάσεις που απαιτούν ειδικούς από διάφορα επαγγέλματα να εμπλακούν.

Συγκαλώντας μια ομάδα από ειδικούς από διάφορα επαγγέλματα να συζητήσουν ένα πρόβλημα δεν σημαίνει ότι θα βρουν μια συνισταμένη συνεργασίας ή ότι όλοι θα ανταποκριθούν. Απλά δημιουργούνται προϋποθέσεις για να τεθούν οι βάσεις για να λειτουργήσει ένα επίπεδο συνεργασίας. Για την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας, οι συμμετέχοντες πρέπει να έχουν ενιαία γνώση, δεξιότητες και στάσεις που θα ευοδώσουν την συνεργατική πρακτική.

Χαρακτηριστικά διεπιστημονικής συνεργασίας

Οι ειδικοί που συμμετέχουν σε μια ομάδα γνωρίζουν από την εκπαίδευση που έχουν λάβει κατά τη διάρκεια των σπουδών τους τη σημασία της διεπιστημονικής ομάδας. Η συμμετοχή τους σε αυτές τις ομάδες δεν πρέπει να είναι κάτι που επιβάλλεται από τη διοικητική διάρθρωση της υπηρεσίας, αλλά από την ανάγκη του επαγγελματία για συνεργασία. Γι' αυτό η προσωπικότητα του επαγγελματία και οι δεξιότητες του παίζουν μεγάλο ρόλο.

Σημαντικό ρόλο στην επιτυχία αυτών των ομάδων παίζουν οι επαγγελματικές σχέσεις που έχουν δημιουργηθεί και που πρέπει να διαπνέονται από **σεβασμό** και **αλληλοεκτίμηση** μεταξύ των ατόμων. Επίσης, η **εμπιστοσύνη** στην επικοινωνία που σχετίζεται με τη διάθεση να ανταλλάξουν γνώμες με σαφήνεια και ειλικρίνεια. Η καλή συνεργασία μεταξύ των συναδέλφων έχει σαν αποτέλεσμα την εξεύρεση λύσεων, αλλά και την εξεύρεση πόρων για υποστήριξη της υπηρεσίας.

Η καλλιέργεια κλίματος συλλογικής συμμετοχής στη λήψη των αποφάσεων κάνει την ομάδα ισχυρή στις θέσεις της και η υποστήριξη των ατόμων που εξαρτώνται από τις αποφάσεις της γίνεται περισσότερο αποτελεσματική. Οι κοινοί στόχοι συνεπάγονται και την συλλογική ευθύνη αν κάποια απόφαση δεν είναι προς τη σωστή κατεύθυνση. Η πράξη για την επίλυση προβλημάτων επίσης βασίζεται στην διάθεση όλων να βοηθήσουν και ο καθένας εισπράττει το μερίδιο της συνεισφοράς του. Τέλος, πρέπει να τηρούνται οι κανόνες της εχεμύθειας και να μην διαρρέουν αποφάσεις ή προσωπικά θέματα που μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο την πρόοδο των εξυπηρετούμενων και την ποιότητα ζωής τους.

Θετικά- πλεονεκτήματα της διεπιστημονικής συνεργασίας

Η ιδιότητα του μέλους μέσω της διεπιστημονικής συνεργασίας είναι πολυδιάστατη. Τα θετικά αποτελέσματα της συνεργασίας αυτής συνοψίζονται στα ακόλουθα:

1. Ευνοείται η συμμετοχικότητα περισσότερο από την ατομικότητα
2. Ύπαρξη σφαιρικής θεώρησης των αναγκών του ασθενούς
3. Καλύτερη υλοποίηση των στόχων λόγω παράλληλης θέσπισης κοινών στόχων για τον ασθενή
4. Μεταξύ των επαγγελματιών υγείας επιτυγχάνεται η αποτελεσματική ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών και η κατανόηση της εργασίας του άλλου
5. Εξάγονται ασφαλέστερα συμπεράσματα και εγκυρότερα αποτελέσματα
6. Μαθαίνουν να προσδιορίζουν και να διατυπώνουν καλύτερα τον δικό τους ρόλο, ενώ αποκτούν αυτοπεποίθηση για τις ικανότητές τους ως επαγγελματίες
7. Συλλογική ευθύνη
8. Αύξηση των διαθέσιμων πόρων

Εμπόδια- προκλήσεις διεπιστημονικής συνεργασίας

Τα εμπόδια, που μπορούν να επηρεάσουν τη διεπιστημονική συνεργασία είναι ποικίλα.

1. Η έλλειψη σταθερότητας και συνέχειας στις δομές και στο προσωπικό εμποδίζει την οργάνωση των παρεμβάσεων και τη συνοχή της ομάδας
2. Αν δεν προβλέπονται τακτικές συναντήσεις για την επικοινωνία των μελών της ομάδας, εξαναγκάζεται ο καθένας να λειτουργεί ατομικά και να παίρνει αποφάσεις μόνος του, πράγμα που εμποδίζει την ομαδική λειτουργία και δίνει πρόσφορο έδαφος για ανταγωνισμούς και συγκρούσεις μέσα στην ομάδα
3. Οι αδιευκρίνιστοι ρόλοι, η διαφορετική κουλτούρα και μέθοδος δουλειάς και τα στερεότυπα που έχει ο κάθε επαγγελματίας για τους άλλους επαγγελματίες του χώρου της υγείας μπορούν να δημιουργήσουν ανυπέρβλητα εμπόδια στη λειτουργία της ομάδας, αν δε διερευνηθούν στις ομαδικές συναντήσεις της διεπιστημονικής ομάδας και δεν τα επεξεργαστούν τα μέλη της
4. Προκύπτουν ζητήματα ηγεσίας, το οποίο αποτελεί συχνή πρόκληση

Μέλη διεπιστημονικής ομάδας

Η διεπιστημονική ομάδα, αναλόγως με το πλαίσιο, μπορεί να απαρτίζεται από τις ακόλουθες ειδικότητες:

1. Ιατρός, οποιαδήποτε ειδικότητα
2. Νοσηλευτικό προσωπικό
3. Εργοθεραπευτής
4. Φυσικοθεραπευτής
5. Ειδικός παιδαγωγός
6. Κοινωνικός λειτουργός
7. Ψυχολόγος
8. Λογοθεραπευτής
9. Νομικός, σε ορισμένες περιπτώσεις

Μελέτη περίπτωσης

Εργάζεστε στο Κέντρο Ψυχικής Υγείας της περιοχής σας και ανήκετε σε μια διεπιστημονική ομάδα η οποία απαρτίζεται από τον διευθυντή, έναν διοικητικό υπάλληλο, δυο ψυχολόγους, έναν κοινωνικό λειτουργό, έναν ψυχίατρο, έναν νοσηλευτή, έναν επισκέπτη υγείας και έναν λογοθεραπευτή.

Από το ΚΕΔΑΣΥ λόγω φόρτου εργασίας παραπέμπεται η υπόθεση του Ali για παρακολούθηση τόσο του ίδιου όσο και των γονέων του.

Ο Ali είναι 5,5 ετών με ελαφριά μορφής αυτισμό, διαβήτη τύπου I και κινητική αναπηρία. Παρακολουθεί ανελλιπώς μαθήματα στο νηπιαγωγείο της περιοχής όπου μένει. Χρησιμοποιεί αναπηρικό αμαξίδιο για τις μετακινήσεις του αλλά μπορεί να περπατήσει με πατερίτσες. Καταλαβαίνει όταν του μιλάς με απλές και σύντομες προτάσεις αλλά δεν έχει αναπτύξει πλήρως ομιλία. Οι γονείς αναφέρουν ότι βαριέται και πως η προσοχή του διασπάται ευκολία. Είναι ένα πολύ γλυκό, φιλικό παιδί και όλοι τον αγαπούν.

Απαντήστε στα παρακάτω:

1. Ποιοι πιστεύετε ότι μπορούν να βοηθήσουν και με ποιο τρόπο;
2. Προτείνετε τρόπους διεπιστημονικής συνεργασίας με το σχολικό περιβάλλον.
3. Ποιοι θα δουλέψουν με τους γονείς και ποιοι με το παιδί;
4. Τι προβλήματα ή εμπόδια φαντάζεστε ότι μπορούν να υπάρξουν;